

Jak możemy działać na rzecz poprawy stanu naszej planety?

SCENARIUSZ DO ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH OBSZAR: ZDROWIE ŚRODOWISKOWE

Scenariusz zajęć został opracowany do wykorzystania na przedmiocie **Edukacja zdrowotna**. Nauczyciel może elastycznie dostosować zaproponowane treści do specyfiki grupy, z którą pracuje. Scenariusz opiera się na sytuacjach codziennych i realnych wyborach, co sprzyja budowaniu samodzielności oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Nauczyciel decyduje, w jaki sposób wykorzysta ten materiał, uwzględniając potrzeby i możliwości swoich uczniów.

Treści programowe

Treści zawarte w scenariuszu odnoszą się do podstawy programowej z zakresu przedmiotu Edukacja zdrowotna, **Dział 9. Zdrowie środowiskowe, punkt 3.** [uczeń] *realizuje działania na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego; uczestniczy w działaniach promujących zdrowie środowiskowe.* Treści programowe koncentrują się na pytaniu wiodącym: „Jak rozpoznać i ocenić poziom zagrożeń zdrowotnych związanych z degradacją środowiska naturalnego oraz zmianą klimatu i jakie działania mogą pomóc w zminimalizowaniu tych zagrożeń dla zdrowia człowieka?”.

Scenariusz przeznaczony jest do wykorzystania w klasach VII i VIII szkół podstawowych.

Pojęcia kluczowe: zdrowie środowiskowe, środowisko naturalne

Cel główny

Uświadomienie uczniowi czym jest środowisko naturalne i jak może o nie dbać.

Cele operacyjne

Wiedza i umiejętności

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie *zdrowie środowiskowe* i rozumie jego znaczenie dla zdrowia człowieka;
- wymienia czynniki środowiskowe wpływające na zdrowie (np. czyste powietrze, woda, hałas, odpady, chemikalia);
- wskazuje działania, które każdy może podjąć na rzecz ochrony środowiska (np. segregacja odpadów, oszczędzanie energii, ograniczenie plastiku);
- planuje i proponuje własne inicjatywy promujące zdrowie środowiskowe w szkole lub społeczności lokalnej.

Postawy

Uczeń:

- wykazuje odpowiedzialność za stan środowiska i zdrowie swoje oraz innych;
- chętnie angażuje się w działania proekologiczne w szkole i poza nią;
- w życiu codziennym przyjmuje postawę proekologiczną, kierując się troską o zdrowie.

Formy pracy

- praca indywidualna;
- praca grupowa;
- praca zbiorowa (na forum klasy).

Metody pracy

- metody problemowe – burza mózgów;
- metody problemowe – dyskusja;
- metody praktyczne – projekt;
- metody praktyczne – wizualne.

Pomoce dydaktyczne

- tablica;
- prezentacja multimedialna;
- karta pracy dla grup (opis zadania);
- materiały plastyczne (papier, flamastry, brystol);
- komputer/tablet (opcjonalnie).

Ewaluacja osiągnięć

- obserwacja pracy uczniów podczas dyskusji i realizacji zadań grupowych;
- analiza efektów pracy (plakaty, minikampanie proekologiczne);
- rozmowa podsumowująca;
- samoocena uczniów (refleksja na zakończenie lekcji).

 OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

1

Wprowadzenie

Nauczyciel wita uczniów, mówi: „Dzisiaj na lekcji porozmawiamy o zdrowiu środowiskowym. Czym jest, jak wpływa na nasze zdrowie i co możemy robić, żeby wspierać środowisko naturalne. Zapiszcie temat lekcji: **Zdrowe środowisko – zdrowy człowiek**.”

Następnie nauczyciel zachęca do burzy mózgów, pyta uczniów, z czym im się kojarzy zdrowie środowiskowe. Pyta: „Co jako pierwsze przychodzi Wam do głowy, jak słyszycie *zdrowie środowiskowe*, jakie macie skojarzenia? Co mamy na myśli, gdy mówimy *zdrowie środowiskowe*?”.

Uczniowie spontanicznie odpowiadają, nauczyciel zapisuje najważniejsze skojarzenia. Następnie nauczyciel wprowadza pojęcie zdrowia środowiskowego. Mówi: „Wasze spostrzeżenia są trafne, teraz żeby usystematyzować to, co tu zostało powiedziane, odczytam Wam definicję w ujęciu Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego:

***Zdrowie środowiskowe** zawiera te aspekty zdrowia człowieka, w tym i jakość życia, które są determinowane przez czynniki biologiczne, chemiczne, fizyczne, psychiczne i społeczne środowiska; obejmuje też założenia teoretyczne i praktykę w zakresie oceny, eliminacji i zapobiegania obecności w środowisku tych czynników, które mogą oddziaływać negatywnie na zdrowie obecnego i przyszłych pokoleń”.*

Nauczyciel pyta uczniów, czy zgadzają się z tą definicją, czy coś by dodali od siebie.

2 Burza mózgów

Nauczyciel wykorzystuje technikę burzy mózgów, zachęca uczniów do zastanowienia się i wskazania przykładów zagrożeń środowiska (np. zanieczyszczenia powietrza, hałas, plastik, ścieki). Mówi: „Gdy znamy już definicję zdrowia środowiskowego, przejdźmy do omówienia i wskazania przykładów zagrożeń środowiska. Jakiego Waszym zdaniem są zagrożenia, co Wam przychodzić do głowy?”.

Zapisuje hasła na tablicy i zachęca do krótkiej dyskusji, pyta o skutki tych zagrożeń dla naszego zdrowia. Nauczyciel mówi: „Mamy definicję, mamy zagrożenia, to teraz połączmy to w całość. Powiedzcie, proszę, jak to może wpływać na nasze zdrowie? Czy Waszym zdaniem mamy wpływ na zdrowie środowiskowe? Jak możemy je wspierać?”.

3 Minikampania na rzecz środowiska

Po kilku odpowiedziach uczniów nauczyciel zachęca do pracy grupowej. Mówi: „Zapraszam Was do pracy w grupach, gdzie każdy z Was będzie mógł swoje pomysły ubrać w formę plakatu lub minikampanii na rzecz środowiska”.

Prosi uczniów, żeby połączyli się w kiluosobowe grupy i rozdaje kartę pracy z poleceniem, które czyta na głos: „Opracuj minikampanię lub plakat promujący zdrowie środowiskowe w naszej szkole”.

Tłumaczy uczniom, na czy polega ich zadanie – mówi, że uczniowie mają wymyślić nazwę kampanii i zapisać od 3 do 5 działań i pomysłów, które mogą wdrożyć w szkole lub domu, żeby dbać o środowisko naturalne. Każda grupa musi wymyślić hasło przewodnie (np. *Czysta szkoła – zdrowa głowa*) i przedstawić je w formie graficznej plakatu, który potem zostanie zawieszony na tablicy na korytarzu (lub w klasie). Nauczyciel informuje uczniów, ile mają czasu na pracę.

Nauczyciel obserwuje pracę grup, wspiera pomysły i dba o zaangażowanie wszystkich uczniów. Po wykonanej pracy grupy prezentują swoje kampanie, klasa decyduje, które pomysły są najbardziej realistyczne do wdrożenia od zaraz. Po prezentacjach nauczyciel zbiera plakaty i wiesza je w odpowiednim miejscu.

4

Podsumowanie

Nauczyciel podsumowuje lekcję, mówi: „Dzisiejsza lekcja pokazała nam, że każdy z nas ma wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi. Wspólnie zastanawialiśmy się, jakie problemy środowiskowe występują w naszym otoczeniu i jak możemy im przeciwdziałać. Pracując w grupach, uczyliście się współdziałać, planować konkretne działania i tworzyć przekaz, który promuje zdrowy styl życia w zgodzie z naturą. Dzięki tym ćwiczeniom pokazaliście, że potraficie nie tylko rozumieć zagrożenia dla środowiska, ale też aktywnie działać na rzecz jego ochrony – poprzez edukację, tworzenie kampanii informacyjnych i promowanie dobrych praktyk wśród innych.

Pamiętajcie, że zdrowe środowisko to podstawa naszego zdrowia fizycznego i psychicznego. Nawet małe codzienne działania – segregowanie śmieci, ograniczanie plastiku, oszczędzanie energii czy dbanie o czystość wokół szkoły – mają ogromne znaczenie.

Podsumowując – gdy realizujecie działania na rzecz środowiska, nie tylko dbacie o planetę, ale też promujecie zdrowie swoje i innych”.

Sposoby dostosowania przebiegu zajęć dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- uproszczenie poleceń i stosowanie krótkich komunikatów;
- wsparcie wizualne (ikonki, grafiki, kolory);
- materiał filmowy z audiodeskrypcją i napisami;
- praca w parach lub małych grupach dla uczniów potrzebujących wsparcia;
- możliwość pracy z asystentem lub w parach.

Komentarz metodyczny dla nauczyciela

Zajęcia warto prowadzić w sposób aktywizujący, angażując uczniów w samodzielne myślenie, dyskusję i pracę zespołową. W klasach VII–VIII uczniowie posiadają już rozwinięte umiejętności analizy i syntezy informacji, dlatego można stosować metody problemowe i praktyczne.

Bibliografia

- Bratman G.N., Hamilton J.P., Daily G.C., „The impacts of nature experience on human cognitive function and mental health”, Ann N Y Acad Sci. 2012 Feb;1249:118-36. doi: 10.1111/j.1749-6632.2011.06400.x. Epub 2012 Feb 9. PMID: 22320203.
- Frumkin H., Bratman G.N., Breslow S.J., Cochran B., Kahn P.H. Jr, Lawler J.J., Levin P.S., Tandon P.S., Varanasi U., Wolf K.L., Wood S.A, „Nature Contact and Human Health: A Research Agenda”, Environ Health Perspect. 2017 Jul 31;125(7):075001. doi: 10.1289/EHP1663.
- Tomasso L.P., Chen J.T., „Toward a Theory of Nature Experience and Health”, Ecopsychology. 2022 Nov 1;14(4):282-297. doi: 10.1089/eco.2022.0005.
- „[Zdrowie środowiskowe](#)”, (b.r.), definicja na stronie leksykon.pzh.gov.pl [online, dostęp dn. 1.12.2025].

Minikampania na rzecz środowiska

KARTA PRACY

Opracuj minikampanię lub plakat promujący zdrowie środowiskowe w naszej szkole. Wymyśl nazwę kampanii oraz przedstaw działania i pomysły, które możesz wdrożyć w szkole lub domu, żeby dbać o środowisko naturalne. Pamiętaj o hasle przewodnim.